

Szállítások megszervezése a központhadtápban

Skrabán László alezredes

1. Szállítások megtervezéséről általában

A téma megközelítésénél abból kívánok kiindulni, hogy az MN, illetve koalíciós front szintű szállítások tervezésénél értelemszerűen determinálóak azok a klasszikus alapfogalmak, mint az ellátás elve, rendszere, a szállítások elve, rendszere, a felelősség tagozatonként, irányonként és szolgálati áganként, a szállító eszközök komplex igénybevétele, jog- és lehetőség stb.

Az MN állandó készenléte a lehetséges agresszió elhárításában és meghiúsításában való részvételre a rendelkezésre álló mindenfajta szállító eszköz hatékony felhasználását igényli a hadművelati terveknek megfelelő csapat- és anyagi eszköz szállítások maradéktalan és időbeni végrehajtásának érdekében.

Az alábbi egy-két számadattal – a teljesség igénye nélkül – érzékeltetni kívánom a TRANZIT-76, illetve a SZOJUZ-77 tapasztalatok alapján: az első támadó hadműveletben az összefegyvernemi hadsereg anyagi szükséglete 60–70 ezer tonna, a másodikban 50–60 ezer tonna. A hadművelet előkészítése időszakában szállítandó 15–20 000 tonna, az első támadó hadművelet során napi: 7000–8000 tonna, több ellátási tagozaton keresztül kombináltan vagy közvetlenül. Ezen felül a központ hadtáp raktárak mintegy 1000–1200 tonnát, a honi területen tevékenykedő csapatok részére 1200–1400 tonnát, valamint 3–4000 fő sérült hátraszállítását kell végrehajtani naponta.

Korszerű hadműveletben a csapatok anyagi biztosításának alapját az összes szállítási ágazat komplex alkalmazásával történő utánszállítás képezi. Jól szemlélteti az egyes szállítási ágazatok arányát a SZOJUZ-76 hadászati-hadművelati törzsvezetési gyakorlat:

	(F)TMB	(F)TEB	HMB
vasúti szállítás	65–70 ⁰ / ₀		
gk. szállítás	25–25 ⁰ / ₀	85–90 ⁰ / ₀	95–100 ⁰ / ₀
vízi szállítás	5–5 ⁰ / ₀	5 ⁰ / ₀	5 ⁰ / ₀
csővezetékes szállítás	5 ⁰ / ₀	10 ⁰ / ₀	–
	100 ⁰ / ₀	100 ⁰ / ₀	100 ⁰ / ₀

A katonai szállítások maradéktalan és időbeni végrehajtásának legfontosabb feltételei:

- az MN és a népgazdaság szállító rendszerének időben történő felkészítése;

- valamennyi szállító eszközfajta komplex felhasználása (tartalék képzés);
- a gépi rakodó eszközök széles körű alkalmazása;
- a mindenkori biztosítással kapcsolatban foganatosítandó intézkedések;
- a katonai szállítások folyamatos irányítása, tervek naprakészsége.

Jellegüktől és rendeltetésüktől függően a katonai szállítások feloszlanak:

- hadművelleti,
- mozgósítási,
- személyi feltöltési,
- ellátási (anyagi, fegyverzeti és technikai),
- kiürítési, üzemi- és népgazdasági szállításokra.

A felhasznált szállító eszközfajtának és a hadművelleti helyzetnek megfelelően a szállítások végrehajthatók mind közvetlen forgalom (csak egy szállító-eszköz fajtával), mind pedig közvetlen vegyes forgalom kombinált szállítások formájában (különböző fajta szállítóeszközökkel).

A csapatok és anyagi eszközök szállítása vasúti katonai szállítmányokkal (részlegek); osztagokkal; szállító gépkocsi oszlopokkal történik.

A tömegpusztító fegyverek alkalmazása következtében a forgalom a közlekedési utakon megszakadhat, ami megköveteli a szállítóeszközökkel való gyors manőverezést, tartalékképzést, valamint az utánszállítás feszes megszervezését.

Az ellenség közlekedési utakra és szállító eszközökre mért csapása csökkentheti a szállítások ütemét és az egyes szállítási ágazatok lehetőségeit.

Az utánszállítások folyamatossága elérhető a közlekedési utak és szállító eszközök időbeni felkészítésével, szükséges erők és eszközök kijelölésével és helyes elosztásával, a közlekedési utak működőképességének fenntartásával, a szállítások feszes megszervezésével, a szállító magasabbegységek-, egységek folyamatos és központosított irányításával, valamint a rejtettség követelményeinek betartásával.

A háború kezdetén a szállítási helyzet igen bonyolult lesz, ami a közlekedési utak nagyfokú romboltságából adódik. Ezenkívül viszonylag kevés gépkocsi, légi- és csővezetékes szállító eszköz áll rendelkezésre. A folyamatos után- és hátraszállítások biztosítása érdekében már a készenléti időszakban végre kell hajtani a következő alapvető rendszabályokat:

- elő kell készíteni a vasúti, közúti hálózatot, vízi, légi közlekedési útvonalakat és csővezeték hálózatot az alapvető hadművelleti irányokba;

- elő kell készíteni a fontosabb útcsomópontok kerülő útjait, dublázott hidátkeelőhelyeket, IÁK-ot;

- állandóan készenlétebe kell tartani a csapatok szállító eszközeit úgy, hogy háború esetén azok képesek legyenek rövid időn belül megkezdeni a szállítási tevékenységet;

- az egységek, magasabbegységek és seregstetek gépkocsiszállító kötelékeit teljesen fel kell tölteni és szükséges szállító eszközzel rendelkezni kell a központ hadtápban is;

- állandóan tökéletesíteni kell a különböző szállítási ágazatokkal történő után- és hátraszállítások megszervezésének módszereit, a korszerű követelményeknek megfelelően;

- biztosítani kell a szállító eszközök gyors mozgósítását.

A harctevékenység kezdetével a szállítási ágazatok munkáját át kell állítani a csapatok érdekében végrehajtandó után- és hátraszállításokra.

2. A szállítások megszervezésének körülményei

Az utánszállítás megszervezése függ a hadművelleti és hadtáp helyzet konkrét követelményeitől, a hadművelleti tevékenység fajtájától és jellegétől, a csapatok állományától és feladataitól, az utánszállítások végrehajtásának terjedelmétől és időpontjától, a hadszíntér földrajzi és gazdasági sajátosságaitól, a rendelkezésre álló különböző szállítási ágazatok lehetőségeitől.

Az anyagi eszközök utánszállításának megszervezése magába foglalja a szállítások tervezését, a szállítási feladatok eljuttatását a szállító szervekhez és szolgálati ágakhoz, a szállító kötelek minden irányú biztosítását.

Az utánszállítás megszervezésének alapelvét a központ hadtápban az előjárói ellátási tagozat felelőssége képezi az anyagi eszközök alárendelt tagozatokhoz való kellő időbeni eljuttatásáért, függetlenül a szállítást végrehajtó eszközök hovatartozásától.

Az anyagi eszközök időben történő utánszállítását a korszerű hadműveletek bonyolult viszonyai között csak a szállítási ágazatok komplex alkalmazásával lehet végrehajtani. A komplex alkalmazás alatt a rendelkezésre álló szállító eszközök leghatékonyabb felhasználása érdekében az egyes szállítási ágazatok munkájának minden szállítási irányban, minden szállítási tagozatban és összességében a hadművelleti területen és a háterszágban időben és terjedelemben szigorúan egyeztetett és egységes terv alapján központosított vezetéssel végrehajtott után- és hátraszállítást értjük.

Az MNHF a hadtáp törzsön és a KSZF-ségen keresztül szervezi meg a szállításokat. A hadművelleti terv alapján az MNHF a törzs, a KSZF-ség által jelentett terv alapján a szolgálatfőnökségek, fegyvernemek részére a szállítások megszervezésére vonatkozó utasításában (direktívában) meghatározza: az anyagi eszközök szállításának, utánszállításának rendjét, összes szállítási tagozatra vonatkozóan, a szállítások időpontjait és sorrendjét, az alárendelt tagozatok szállító eszközei szállításokra való bevonásának rendjét, szállítóeszköz-tartalékot és annak alkalmazását.

Az MN hadtáp törzs a hadműveletekre kidolgozza az anyagi eszközök utánszállítási, nagybani tervét és végrehajtja az összes ellátási szállítások operatív ellenőrzését, biztosítja a szállító szervek, szolgálati ágak és a központ hadtáp, tábori hadtáp raktárak összehangolt munkáját és a szállítások megszakadása esetére javaslatokat készít a KSZF-séggel, folyamatos szállítások biztosítására.

3. MN szintű szállítások tervezése

Az anyagi eszközök utánszállításának terve a hadtápbiztosítási terv szerves részét képezi és a hadművellet feladatai szerint kerül kidolgozásra. Az előkészítő időszakra és a KF-ra részletesen, naponként és szállítási ágazatonként, a

TF teljesítésének az időszakára pedig nagybani számvetések formájában kell elkészíteni.

A tervezést az MN hadtáp törzse a KSZF-séggel közösen végzi a szolgálatfőnökségek és fegyvernemi igények alapján. A szállítások tervezését a háború kezdetén végrehajtásra kerülő hadműveletekre már az állandó készenlét időszakában a hadműveleti terv változatai szerint kell végrehajtani, azt folyamatosan pontosítani kell.

A szállítások tervezésének alapját az alábbiak képezik:

- szállítási szükségletek és lehetőségek reális nyilvántartása;
- a szállítási ágazatok lehetőségeinek legteljesebb kihasználása;
- a tervezési okmányok időben történő kidolgozása, azok mindenkor időbeni pontosítása a szállítások végrehajtása folyamán.

Az utánszállítások (szállítások) tervezéséhez a kiinduló adatokat az alábbiak képezik:

- az elvonuló seregtesteknél, a tábori hadtáp bázisain és az anyagi biztosítási repülőtereken létrehozandó anyagi eszközkészletek kiszabatai;
- fogyasztási normák a hadművelet feladatai szerint;
- a KH rendelkezésére álló anyagi eszközkészletek mennyisége, elhelyezése és a népgazdaságból beérkező (szállítandó) készletek mennyisége, ideje;
- a seregtestek (szövetséges hadosztályok) ellátásának és a készletek készítésének sorrendje és időpontjai;
- a közlekedési utak állapota és előkészítése, valamint a szállítóeszközök lehetőségei.

Az MN hadtáp törzs (a KSZF-el) a szállítást tervező munkáját az alábbiakban végzi:

- kiinduló adatok összegyűjtése és elemzése a várható szállítások terjedelmének megállapítására és a szállítások sorrendjének meghatározására;
- a különböző szállítási ágazatok szállítási irányonkénti és szállítási tagozatonkénti lehetőségeinek értékelése a KSZF-séggel;
- a szállítási feladatok szállítási ágazatonkénti elosztása a szállítóeszközök várható igénybevétele és lehetőségei összehasonlítása alapján;
- a nagybani szállítási terv kidolgozása és átadása a KSZF-hez.

A különböző szállítási ágazatok által végrehajtandó szállítások szervezése a központ hadtápban több naposra és folyamatosra osztható fel. A részletes tervek az általános terv alapján kell kidolgozni és azok konkrét adatokat tartalmazzanak az egyes szállítási ágazatok által végrehajtandó szállítások rakományfajtánkénti terjedelméről, berakási, átrakási és kirakási hely és idő megjelölésével, a kijelölendő szállítóeszközökről, a szállítások biztosításának erőiről és eszközeiről.

A szállítási ágazatok lehetőségeit a hadtáp törzs a KSZF-séggel és az üzemanyag szolgálattal (csővezetékre és rakéta hajtóanyag szállítóeszközökre vonatkozóan) együttműködésben tonnakiló méterben határozza meg (tonna teher \times szállítási távolság).

A továbbiakban a hadtáp törzs a KSZF-séggel együttműködésben elosztja a szállítási ágazatok eszközeit az utánszállítás irányai és a szállítási tagozatok szerint, meghatározza az alárendelteként bevonásra kerülő szállítóeszközök mennyiségét és azok bevonásának rendjét.

A szállítások éjjel-nappal végrehajtásra kerülnek. Nem minden esetben kell az igényléseket bevárni, hanem a fogyasztóknak megfelelően az előljáró intézkedik az anyagi eszközök feltöltésére.

Az elvonuló szárazföldi seregetest (-ek) felé a fentről lefelé történő szállítási módot kell alkalmazni, a honi területen tevékenykedők alapvetően saját szállítóeszközzel vételeznek.

A szállítások központosított vezetése a közlekedési utak és a szállítási ágazatok egységes terv szerinti és egységes irányítás alatti igénybevételét és alkalmazását jelenti. Ezt a hadtáp főnökök a KSZF-ségen keresztül valósítják meg.